

30/5/2018

Dnro 153/00/2018

SISÄMINISTERIÖ

01. 06. 2018

INRIKESMINISTERIET

Viite: Lausuntopyyntö SMDno 2016-1584

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Sisäministeriö on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta lausuntoa otsikon asiassa.

Oikeusrekisterikeskus toimii luonnoksessa mainittujen sakkorekisterin ja oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjänä. Lisäksi Oikeusrekisterikeskus luovuttaa rekisterinpitäjänä tietoja maahanmuuttohallinnolle rikosrekisteristä siten kuin rikosrekisterilaissa säädetään. Oikeusrekisterikeskus on kiinnittänyt toimialaansa liittyen luonnoksessa huomiota seuraaviin seikkoihin.

Yleiset kommentit

Oikeusrekisterikeskus pitää esityksen tavoitetta säätää henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa yhdessä tietosuojasäännösten vaatimukset täyttävässä laissa hyvänä. Esitetty luonnos yhdessä muun tietosuojasääntelyn kanssa muodostaisi kattavan sääntelykokonaisuuden maahanmuuttohallinnon alalla.

Rekisterinpitäjien tiedonsaantioikeus

Oikeusrekisterikeskus haluaa nostaa esiin esitysluonnoksen rekisterinpitäjän tiedonsaantioikeutta koskevan säännöksen. Voimassa olevassa ulkomaalaisrekisteriä koskevassa lainsäädännössä tiedonsaantioikeus Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpidossa oleviin rekistereihin on kirjattu 8.1 §:n 1 kohtaan. Säännökseen on kirjattu tiedonsaantioikeus koskien sakon täytäntöönpanolaissa (672/2002) säädettyä sakkorekisteriä ja oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmälain (372/2010) mukaista tietojärjestelmää. Edellisen li-

säksi kansalaisuuslain (359/2003) 48.1 § 2 kohdassa säädetään tiedonsaantioikeudesta sakkorekisterin tietoihin. Maahanmuuttohallinnon tiedonsaantioikeudesta rikosrekisteriin säädetään rikosrekisterilain (770/1993) 4a.1 §:n 1 kohdassa.

Tiedonsaantioikeudesta säädettäisiin 12 §:ssä. Pykäläkohtaisten perustelujen mukaan tiedonsaantioikeus sidottaisiin sekä välttämättömyys-, että tarpeellisuusvaatimukseen.

Välttämättömyysvaatimus

Välttämättömyysvaatimuksen nojalla luovutettavien tietojen osalta luovuttaisiin tyhjentävästä listasta koskien niitä rekisteritietoja, joihin rekisterinpitäjällä on tiedonsaantioikeus. Pykäläkohtaisten perustelujen mukaan sääntelytapa mahdollistaa tiedonsaantioikeuden toteutumisen ilman jatkuvia lainsäädäntömuutoksia myös muuttuvissa tilanteissa. Sääntely todetaan olevan silti täsmällistä ja tarkkarajaista, koska välttämättömiä tietoja olisivat sellaiset tiedot, jotka olisivat ratkaisevia rekisterinpitäjän lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi ja välttämätön tieto voisi esimerkiksi johtaa luvan myöntämättä jättämiseen.

Sakkorekisterin tietojen luovutus

Maahanmuuttohallinnolla on kiistämättä perusteltu syy saada tietoja Oikeusrekisterikeskuksen salassa pidettävistä rekistereistä maahanmuutto- ja kansalaisuusasioiden käsittelyn yhteydessä. Oikeusrekisterikeskus kuitenkin huomauttaa, että sakkorekisterin tietojen luovutusta koskevassa sakon täytäntöönpanolain 50.2 §:ssä säädetään, että Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta sakkorekisterin tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla. Oikeusrekisterikeskus on tulkinnut, että tiedonsaantioikeuden perustavassa luovutussäännöksessä tulisi olla nimenomainen maininta sakkorekisterin tietojen saantiin. Siirtyminen tietojen luovuttamiseen välttämättömyysvaatimukseen perustuen olisi ristiriidassa voimassa olevan lainsäädännön kanssa. Tältä osin säännöksen pitäisi lisätä nimenomainen tiedonsaantioikeus sakkorekisterin tietoihin, koska Oikeusrekisterikeskuksen mukaan pykäläperustelujen esimerkinomainen maininta ei ole riittävä kattaakseen sakon täytäntöönpanolain sanamuodon vaatimuksen.

Rikosrekisterin tietojen luovutus

Rikosrekisterin tietojen luovuttamisesta säädetään Oikeusrekisterikeskuksen tulkinnan mukaan yksiselitteisesti rikosrekisterilaissa. Rikosrekisterilain 3 §:n mukaan rekisteritietoja saa luovuttaa siten, kuin rikosrekisterilaissa säädetään. Maahanmuuttohallinnon tiedonsaantioikeus on kirjattu mainitun lain 4a.1 §:n 1 kohtaan. Rikosrekisterin rekisterinpitäjän näkökulmasta on selkeämpää, että tietojen luovuttamisesta säädetään jatkossakin ainoastaan rikosrekisteriä

koskevassa lainsäädännössä ilman, että rekisterinpitäjän tulisi tulkita välttämättömyyedellytysten täyttymistä tietoja luovutettaessa.

Voimassa olevan kansalaisuuslain 48.2 §:n on kirjattu viittaussäännös, että oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilaissa. Säännös ehdotetaan kumottavaksi. Vastaavaa viittaussääntöä ei ole ehdotettu uuteen rekisterinpitäjän tiedonsaantisäännökseen, joten tulisi pohtia edelliseen kappaleeseen viitaten, olisiko viittaussäännös selvyuden vuoksi syytä kirjata.

Tarpeellisuusvaatimus

Luonnoksen mukaan tarpeellisuusvaatimuksen perusteella luovutettavien tietojen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Tältä osin Oikeusrekisterikeskuksella ei ole huomautettavaa.

Johtaja

Ritva-Liisa Raatikainen

Rekisteripäällikkö

Teemu Mikkola